

Wie beslist wat?

Korte omschrijving werkvorm

De werkvorm ‘Wie beslist wat?’ is een variant op het spel ‘Ren je rot’. De leerlingen/studenten worden ingedeeld in teams. Elk team strijdt om de meeste punten. Er zijn kennisvragen en blufvragen. Bij kennisvragen kiest elk team voor een antwoord (A, B of C). De teams die bij het goede antwoord staan, krijgen een punt. Bij blufvragen bieden de teams tegen elkaar op wie de meeste goede antwoorden denkt te hebben. Het team dat het hoogst biedt, probeert het. Lukt het, dan krijgt dat team een punt. Lukt het niet, dan krijgen alle andere teams een punt.

Leerdoel

- Leerlingen/studenten leren spelenderwijs wie wat beslist in de politiek, en dat de besluitvorming plaatsvindt op verschillende niveaus: gemeentelijk, provinciaal, nationaal en Europees.¹
- Leerlingen/studenten leren dat er op alle bestuursniveaus een volksvertegenwoordiging is waar je voor kunt stemmen bij verkiezingen.

Duur

---

30 – 45 minuten

Benodigd materiaal

Je hebt de vragen en de antwoorden nodig. Je vindt deze op de volgende 2 pagina’s. Daarnaast geef je elk team 3 lege A4’tjes waarop zij zelf groot A, B en C schrijven.

Stap voor stap

---

1. Lees een vraag voor en geef daarbij 3 mogelijke antwoorden: A, B of C. Eén van deze antwoorden is goed, de andere twee zijn fout. Na het voorlezen van de vraag en de antwoorden geef je de teams 10 seconden de tijd om te overleggen. Op jouw teken steekt elk team een A, een B of een C in de lucht.
2. Je geeft de teams die het juiste antwoord hebben gegeven een punt. Vervolgens licht je kort het juiste antwoord toe of vraag je een van de leerlingen/studenten om een toelichting.

---

¹ De bestuurslaag van de waterschappen laten we hier bewust achterwege, omdat het anders voor veel onderwijsniveaus te complex wordt in deze quiz. Uiteraard staat het je als docent vrij om voor meer diepgang vragen toe te voegen over de bestuurslaag van de waterschappen.

3. Soms is een vraag een blufvraag. Deze vraag lees je voor. Daarna krijgen de teams kort de tijd om te bedenken hoeveel goede antwoorden ze denken te kunnen geven. Vervolgens zegt elk team hardop hoeveel antwoorden ze denken te weten. Het team met het hoogste getal mag het proberen. Lukt het ze om binnen een minuut het juiste aantal antwoorden te geven, dan krijgen zij een punt. Lukt het niet, dan krijgen alle andere teams een punt.

Vragen en antwoorden

1. Kennisvraag

Hoe noem je een land waarin mensen stemmen op andere mensen, zodat die hen kunnen vertegenwoordigen?

- A. Directe democratie
- B. **Parlementaire democratie**
- C. Participatieve democratie

Uitleg: Democratie betekent letterlijk 'het volk heeft de macht'. In de meeste democratische landen beslissen niet alle mensen overal over mee, maar kiezen we mensen die ons vertegenwoordigen in een parlement. Vandaar de naam parlementaire democratie. Dit lijkt op de manier waarop scholiereninspraak op veel middelbare scholen is georganiseerd: daarbij komt een groepje leerlingen/studenten op voor de belangen van alle leerlingen/studenten.

2. Kennisvraag

Voor welke vier organen kiezen wij in Nederland direct onze vertegenwoordigers?

- A. **Tweede Kamer, Europees Parlement, Provinciale Staten en gemeenteraad**
- B. Tweede Kamer, Provinciale Staten, regering en gemeenteraad
- C. Europees Parlement, Eerste Kamer, Tweede Kamer, gemeenteraad

Uitleg: Alle Nederlanders van 18 jaar en ouder hebben stemrecht. De leden van de gemeenteraad, Provinciale Staten en Tweede Kamer kiezen we om de vier jaar en de leden van het Europees Parlement om de vijf jaar. Daarnaast hebben we in Nederland ook nog verkiezingen voor de waterschappen. De leden van de Eerste Kamer worden indirect gekozen via de Provinciale Staten.

3. Kennisvraag

Wie is de baas in een gemeente?

- A. De burgemeester
- B. **De gemeenteraad**
- C. De commissaris van de Koning

Uitleg: De gemeenteraad beslist of voorstellen wel of niet doorgaan en is daardoor uiteindelijk de baas. Dat is ook niet zo gek, want in de gemeenteraad zitten de mensen die door de inwoners van de gemeente gekozen zijn, terwijl de burgemeester en de Commissaris van de Koning worden benoemd. Ook op provinciaal, nationaal en Europees niveau hebben de gekozen organen de meeste macht. Het werk van leden van de gemeenteraad, Provinciale Staten, Tweede Kamer en Europees Parlement is vergelijkbaar met elkaar.

4. Blufvraag

Provinciale Staten van Utrecht tellen 49 zetels, verdeeld over 15 politieke partijen. Noem zoveel mogelijk politieke partijen in de Provinciale Staten van Utrecht.

- Elk team mag 1 minuut brainstormen en mag dan gokken hoeveel ze op kunnen noemen. Het team dat het grootste aantal noemt mag het proberen. Halen ze het, dan krijgen ze een punt. Halen ze het niet, dan krijgen alle andere teams een punt.

Antwoord: BBB, GroenLinks, VVD, D66, CDA, PvdA, PvdD, ChristenUnie, UtrechtNu!, Volt, PVV, SGP, SP, Forum voor Democratie, 50PLUS

Extra uitleg: leg uit dat wij in Nederland werken met een partijensysteem. Politieke partijen leveren kandidaten op wie gestemd kan worden. In Utrecht hebben bovenstaande partijen voldoende stemmen gekregen bij de verkiezingen in 2023 om 1 of meerdere zetels in de Provinciale Staten van Utrecht te bemachtigen.

5. Kennisvraag

Wie beslist in welke meren en rivieren je mag zwemmen?

- A. Gemeenteraad
- B. Waterschappen
- C. **Provinciale Staten**

Uitleg: De provincie heeft als taak te zorgen voor schoon zwemwater, zodat mensen die willen zwemmen, niet ziek worden van het water. Dit is het niet het enige wat de provincie doet. De belangrijkste taak van de provincie is de inrichting van de ruimte: Mag een dorp uitbreiden? Wat is een geschikte plek voor een bedrijventerrein? Ook zorgt de provincie voor een goede bereikbaarheid van dorpen en steden, denk bijvoorbeeld aan het streekbusvervoer. Deze onderwerpen gaan vaak over gemeentegrenzen heen en daarom wordt er niet door de gemeenteraad over besloten.

6. Kennisvraag

Wie beslist welke vakken op middelbare scholen verplicht zijn?

- A. Schooldirectie
- B. Gemeenteraad
- C. **Tweede Kamer**

Uitleg: De Tweede Kamer stelt een aantal vakken verplicht, zoals Nederlands en Engels. Ook stelt de Tweede Kamer eisen aan wat leerlingen/studenten minimaal moeten hebben geleerd wanneer ze klaar zijn met het vmbo, de havo of een ander opleidingsniveau. De school mag wel zelf bepalen of ze extra vakken aanbieden, zoals Fries en godsdienst.

7. Kennisvraag

De leden van de Eerste Kamer worden gekozen middels zogenaamde 'getrapte verkiezingen'. Door wie worden de 75 leden van de Eerste Kamer gekozen?

- A. De regering
- B. De Provinciale Staten**
- C. Gedeputeerde Staten

Uitleg: Getrapte verkiezingen zijn indirecte verkiezingen. Indirect betekent dat er een tussenstap is. Wij kiezen de leden van de Provinciale Staten en zij kiezen dan weer de leden van de Eerste Kamer. De Eerste Kamer controleert (net als de Tweede Kamer) of wetsvoorstellen goed en uitvoerbaar zijn. Wanneer de Tweede Kamer heeft ingestemd met een wetsvoorstel, gaat het wetsvoorstel naar de Eerste Kamer. Pas als de Eerste Kamer het ook goedkeurt, kan het een wet worden.

8. Kennisvraag

Welk antwoord klopt over het verschil tussen een Kamerlid en een minister?

- A. De leden van de Tweede Kamer zijn gekozen door burgers; ministers niet.
- B. De leden van de Tweede Kamer horen bij de wetgevende macht; ministers bij de uitvoerende macht.
- C. Zowel antwoord A als antwoord B klopt**

Uitleg: Net als de vraag bij de gemeenteraad, neemt ook hier het gekozen orgaan weer de beslissingen. In dit geval is dat de Tweede Kamer. De partijen die de regering gaan vormen, zoeken zelf naar geschikte ministers en deze worden vervolgens benoemd.

9. Kennisvraag

Wat gebeurt er als een minister een voorstel heeft voor een nieuwe wet, maar de meerderheid van de Tweede Kamer wil die wet niet?

- A. De wet komt er toch, want de minister is belangrijker dan de Tweede Kamer.
- B. De wet komt er niet, want een meerderheid van de Tweede Kamer moet ermee instemmen.**
- C. De wet komt er niet, want zowel de minister als de leden van de Tweede Kamer moeten de wet goed vinden.

Uitleg: Ministers maken veel wetsvoorstellen, maar deze gaan alleen door als een meerderheid van de Tweede Kamer vóór de wet is. In de plenaire (= voltallige) vergadering (die wordt gehouden in de plenaire zaal) stemmen ze hierover. Antwoord C klopt niet, want Kamerleden kunnen ook zelf een wetsvoorstel indienen. Staat hier een meerderheid achter, dan moet de minister deze wet uitvoeren. Dus ook wanneer de minister eigenlijk niet zo blij is met de wet.

Probeer met deze vraag nogmaals het verschil tussen wetgevende en uitvoerende macht duidelijk te maken.

10. Blufvraag

Noem zoveel mogelijk namen van gemeenten in de Provincie Utrecht.

- Elk team mag 1 minuut brainstormen en mag dan gokken hoeveel ze er op kunnen noemen. Het team dat het grootste aantal noemt, mag het proberen. Halen ze het, dan krijgen ze een punt. Halen ze het niet, dan krijgen alle andere teams een punt.

Antwoord: Amersfoort, Baarn, De Bilt, Bunnik, Bunschoten, Eemnes, Houten, IJsselstein, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, De Ronde Venen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg, Zeist. (Totaal 26)

Extra uitleg: soms vormen meerdere dorpen samen of enkele dorpen samen met een stad één gemeente. Ons advies is om namen van dorpen of steden die geen gemeente zijn, fout te rekenen, zodat dit verschil duidelijk wordt.

11. Kennisvraag

Wie beslist welke ingrediënten in chocolade moeten of mogen zitten?

- A. Tweede Kamer
- B. Fabrikant
- C. **Europese Unie**

Uitleg: Binnen de Europese Unie maken landen afspraken met elkaar over ingrediënten die in producten zitten. Zij hebben bijvoorbeeld ook de standaardlijst met E-nummers opgesteld. Dit is handig voor iedereen in de Europese Unie: kopers en verkopers. Je weet zo altijd wat je koopt. Zonder deze regels zouden fabrikanten bijvoorbeeld een product met heel weinig cacao ook chocola kunnen noemen. Je denkt dan chocola te kopen waar je van weet hoe die smaakt, maar het blijkt iets heel anders te zijn...

12. Blufvraag

Noem zoveel mogelijk landen die bij de Europese Unie horen.

- Elk team mag 1 minuut brainstormen en mag dan gokken hoeveel ze op kunnen noemen. Het team dat het grootste aantal noemt mag het proberen. Halen ze het, dan krijgen ze een punt. Halen ze het niet, dan krijgen alle andere teams een punt.

Goede antwoorden: België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Kroatië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechië, Zweden. (Totaal 27)

13. Kennisvraag

Wie beslist of er een bus van Utrecht naar Schoonhoven rijdt?

- A. De gemeenteraden van Utrecht en Schoonhoven overleggen dit samen
- B. Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- C. Provinciale Staten van Utrecht**

Uitleg: Omdat deze bus door meer dan één gemeente rijdt, beslist de provincie erover.

14. Kennisvraag

Wie beslist of de buurtvereniging in Soest subsidie krijgt voor een straatfeest?

- A. Gemeenteraad van Soest**
- B. Burgemeester van Soest
- C. Provinciale Staten van Utrecht

Uitleg: Dit feest gaat over een straat die geheel in de gemeente Soest ligt. Daarom valt het onder de gemeente. In een gemeente neemt de gemeenteraad besluiten over de begroting. De burgemeester en wethouders voeren de besluiten uit.

15. Kennisvraag

Hoe heet de Commissaris van de Koning van de provincie Utrecht?

- A. Willem-Alexander
- B. Sharon Dijksma
- C. Hans Oosters**

Uitleg: de Commissaris van de Koning wordt voor 6 jaar benoemd door de Koning. Sharon Dijksma is burgemeester van de gemeente Utrecht.

16. Kennisvraag

Wie beslist of het dragen van autogordels verplicht moet worden?

- A. Tweede Kamer
- B. Europese Unie**
- C. Gemeenteraad

Uitleg: Om verschillen tussen EU-landen te voorkomen, beslist de Europese Unie dit. Anders zou je bij de grens ineens andere regels hebben en dat wil men zo min mogelijk. Wat nu bijvoorbeeld al lastig is, is dat je in Duitsland 's winters wel verplicht met winterbanden onder je auto moet rijden en in Nederland niet. Dat moet je als Nederlander maar net weten, als je met de auto door Duitsland wilt rijden. Dezelfde regel in alle landen is makkelijker en daarbij is het in alle landen wel zo veilig om een autogordel te dragen.

17. Kennisvraag

Wie beslist er of het Nederlandse leger deelneemt aan een vredesmissie in een ander land?

- A. Europese Unie
- B. **Tweede Kamer**
- C. Gemeenteraad

Uitleg: Beslissingen over defensie (het leger) worden op landelijk niveau genomen en niet door de Europese Unie of door maar een deel van een land. Het gaat immers om het nationale leger. Daarom beslist de Tweede Kamer hierover namens het hele Nederlandse volk.

18. Uitsmijter

Beeld je in dat je gedeputeerde van Participatie bent en dat je een toespraak moet houden over jouw plannen meer jongeren in Utrecht te laten stemmen bij de volgende Provinciale Statenverkiezingen. Wie van jullie kan zichzelf het meest geloofwaardig als Gedeputeerde neerzetten? Wat zouden goede plannen zijn om meer jongeren naar de stembus te laten gaan? En hoe praat een gedeputeerde en hoe gedraagt hij of zij zich volgens jou?

- Elk team krijgt 3 minuten de tijd om te bedenken welk teamlid dit het best kan (en het ook durft) en plannen te verzinnen. Vervolgens mag uit elk team een teamlid een poging wagen.

Uitleg: Als docent bepaal je wie de winnaar is, of je laat de teams elk op een ander team stemmen. Het is leuk om bij deze laatste vraag niet één, maar meerdere punten aan het winnende team te geven, vooral om een duidelijke winnaar te hebben aan het eind van het spel. Je kunt er ook voor kiezen om meerdere winnaars aan te wijzen, elk op een ander aspect (hilariteit, inhoud, originaliteit, etc.).